

*jeśli interesujesz się filozofią i pociąga
Cię intelektualna przygoda*

**POLSKIE TOWARZYSTWO FILOZOFICZNE I
KOMITET GŁÓWNY OLIMPIADY FILOZOFICZNEJ**
zaprasza w roku szkolnym **2021/2022** do udziału w

XXXIV OLIMPIADZIE FILOZOFICZNEJ

Wybierz i opracuj w formie pisemnej jeden z podanych niżej tematów, a następnie złóż pracę dyrektorowi szkoły, opiekunowi lub sekretarzowi właściwego Komitetu Okręgowego Olimpiady do dnia ...

TEMATY PRAC PISEMNYCH ETAPU SZKOLNEGO

1. Kiedy i w jaki sposób indywidualne prawa (prawa człowieka) mogą zagrażać zdrowiu publicznemu?
Opiekun naukowy: prof. dr hab. Agnieszka Nogal

2. Czy poznanie może odbywać się niezależnie od ciała? Rola ciała w poznaniu w świetle filozofii i badań kognitywistycznych
Opiekun naukowy: dr Katarzyna Kuś

3. Jak filozofia rozumie społeczne oddziaływanie sztuki?
Opiekun naukowy: dr hab. Mateusz Salwa

4. Czy rozwój sztucznej inteligencji przyczynia się do zepsucia, czy do poprawy obyczajów?
Opiekun naukowy: dr Bartosz Działoszyński

5. *Unde malum?* Filozofowie starożytni o źródłach zła fizycznego i moralnego. Przedstaw na wybranych przykładach
Opiekun naukowy: dr hab. Tomasz Tiuryn

6. Czym jest pewność w poznaniu? Rozwiń temat w nawiązaniu do twórczości Leszka Kołakowskiego
Prace podejmujące to zagadnienie biorą udział w konkursie o nagrodę im Leszka Kołakowskiego. Regulamin konkursu dostępny na stronie olimpiad@ifis.pan.waw.pl
Opiekun naukowy: prof. dr hab. Barbara Markiewicz

7. Jaka jest rola metafor w poznaniu codziennym, naukowym i filozoficznym?
Opiekun naukowy: dr hab. Tomasz Puczyłowski

8. Kiedy przyroda może być kontemplowana jako „czysty podmiot, myślące i czujące zwierciadło”? Odpowiedz odwołując się do twórczości Henryka Elzenberga
Prace podejmujące to zagadnienie mają szansę na uzyskanie nagrody specjalnej ufundowanej przez Instytut Filozofii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.
Opiekun naukowy: dr hab., prof. Kinga Kaśkiewicz

9. Jaką rolę, według filozofów, odgrywa egoizm w porządku historii?
Opiekun naukowy: dr hab. Jakub Szczepański

10. Czy i w jaki sposób zmieniał się historycznie obraz Sokratesa jako filozofa?
Opiekun naukowy: dr hab. Krzysztof Łapiński

11. Czy można usprawiedliwić przemoc w polityce? Czy możliwa jest polityka bez przemocy? Rozwiń zagadnienie odwołując się do znanych Ci koncepcji filozoficznych
Opiekun naukowy: dr hab. Rafał Wonicki

Sugestie bibliograficzne:

Ad. 1: Agamben G. (2008), *Homo sacer: suwerenna władza i nagie życie*, przeł. Nowak P., Pruszyński i S-ka, Warszawa
Andrzejczuk R. (2002), *Ewolucja treści praw człowieka*, „Studia z Prawa Wyznaniowego” 4, s. 219–241; Arendt H. (1993), *Korzenie totalitaryzmu*, Niezależna Oficyna Wydawnicza; Complak K. (2006), *Zasada ochrony godności człowieka normatywnym nakazem obowiązującym prawodawców i organy stosujące prawo*, w: L. Wiśniewski (red.), *Wolności i prawa jednostki oraz ich gwarancje w praktyce*, Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe, s. 7–20; Lemke T. (2010), *Biopolityka*, Przeł. Dominiak T., Wydawnictwo Sic!, Warszawa.

Ad. 2: Clark, D. J. Chalmers, *Umysł rozszerzony*, przeł. M. Miłkowski, w: *Analityczna metafizyka umysłu*, pod red. M. Miłkowski, R. Poczubut, Warszawa 2008; Condillac, E., B., *Traktat o wrażeniach*, PWN (dowolne wydanie); Damasio, A., R., (2000) *Tajemnica świadomości. Ciało i emocje współtworzą świadomość*, tł. M. Karpiński, Poznań; Descartes, R. *Medytacje o pierwszej filozofii* (dowolne wydanie); Husserl E., *Idee czystej fenomenologii i fenomenologicznej filozofii*, księga II, przeł. D. Gierulanka, Warszawa 1975; Lakoff, G., Johnson, M., *Metafory w naszym życiu*. (dowolne wydanie); Merleau-Ponty, M., *Fenomenologia percepcji*, przeł. M. Kowalska, J. Migasiński. Aletheia, Warszawa 2001; Platon, *Fedon* (dowolne wydanie); Sekstus Empiryk, *Zarysy Pyrronskie*, księga I (dowolne wydanie); Wilson, A. D., & Golonka, S. (2014). Ucieleśnienie poznania to nie to, co myślisz. *Avant*, 5(1), 21-56; Winkielman, P., Niedenthal, P., *Ucieleśniony emocjonalny umysł społeczny*. [w:] *Psychologia poznania społecznego: Nowe idee*, red. M. Koła, M. Kossowska, PWN, Warszawa 2009.

Ad. 3: C. Bishop, *Sztuczne piekła*, przeł. J. Staniszewski, Warszawa 2015; N. Bourriaud, *Estetyka relacyjna*, przeł. Ł. Białkowski, Kraków 2015; J. Ranciere, *Estetyka jako polityka*, przeł. J. Kutyla, P. Mościcki, Warszawa 2007; K. Sienkiewicz, *Zatańczą ci, co drżeli: polska sztuka krytyczna*, Kraków 2014; *Skuteczność sztuki*, red. T. Załuski, Łódź 2014; *Sztuka ze społecznością*, red. J. Wójcik, I. Stokfiszewski, I. Jasińska, Warszawa 20184; H. Taborska, *Współczesna sztuka publiczna: dzieła i problemy*, Warszawa 1996;

Ad. 4: J.J. Rousseau, *Rozprawa o naukach i sztukach*, w: tegoż, *Trzy rozprawy z filozofii społecznej*; J. Kaplan, *Sztuczna inteligencja. Co każdy powinien wiedzieć*, PWN 2019; A. Przegalińska, P. Oksanowicz, *Sztuczna inteligencja. Nieludzka, arcyłudzka*, Znak 2020; *Spotlight on Artificial Intelligence and Freedom of Expression* (dokument OBWE), https://www.osce.org/files/f/documents/9/f/456319_0.pdf; M. Bilewicz et al., *Artificial intelligence against hate...*, <https://www.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2021/05/artykul-prof.-bilewicza.pdf>.

Ad.5: Platon, *Państwo*, ks. X, 614B–620D (mit Era); *Fajdros*, 245D–249D (upadek duszy); *Timajos* 28A–42E (utworzenie świata i duszy); Arystoteles, *Etyka nikomachejska*, VII.1-4 (; Epikur, *List do Menoikeusa*; Epiktet, *Diatryby* II.16; *Encheiridion*; Seneka, *O opatrności*, w: *Pisma filozoficzne*; św. Augustyn, *O wolnej woli*, ks. I, ks. II, r. 47-54; ks. III; *Wyznania*, ks. II, r. 4-10; VIII, r. 7-12; Plotyn, *Enneady* I.8; Tomasz z Akwinu, *Kwestie dyskutowane o zlu*, kwestia 1, artykuł 1, w: *Edukacja Filozoficzna* 71/2021 (<http://www.edukacja-filozoficzna.uw.edu.pl/nr-712021/>); **Inspiracje:** *Zło*, numer czasopisma „Filozofuj!” 5(35)/2020 (https://filozofuj.eu/wp-content/uploads/2020/08/fi035_net.pdf).

Ad. 6: L. Kołakowski, *Husserl i poszukiwanie pewności*; L. Kołakowski, *Nieracjonalność racjonalizmu* [w:] *Pochwała niekonsekwencji* t. 2; L. Kołakowski, *Prawda i prawdomówność jako wartości kultury* [w:] *Kultura i fetysze; Epistemologiczny sens etiologii wiedzy, Fabula mundi i nos Kleopatry* [w:] *Czy diabeł może być zbawiony?* (różne wydania)

Ad. 7: Arendt, H. (1979), *Filozofia i metafora*, "Teksty : teoria literatury, krytyka, interpretacja" 47(5), s. 167-187 [https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1979-t-n5_\(47\)/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1979-t-n5_\(47\)-s167-187/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1979-t-n5_\(47\)-s167-187.pdf](https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1979-t-n5_(47)/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1979-t-n5_(47)-s167-187/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1979-t-n5_(47)-s167-187.pdf); Bartkowiak K. (2012), *Davidson i Rorty o metaforze*, "Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria" 81(1), s. 221-236. DOI: 10.2478/v10271-012-0014-5
Gołębiewska M. (2017), *Koncepcje metafory i metaforyzacji a pojęcie – komentarz do stanu badań*, "IDEA. Studia nad strukturą i rozwojem pojęć filozoficznych", 29/2 https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/6888/1/Idea_29_2_2017_M_Golebiewska_Koncepcje_metafory_i_metaforyzacji_a_pojecie.pdf; Grice H. P. (1980), *Logika a konwersacja*, przeł. B. Stanosz, [w:] B. Stanosz (red.), *Język w świetle nauki*, Warszawa 1980, s. 91 – 114; Lakoff G., Johnson M. (1988), *Metafory w naszym życiu*, przeł. T. Krzeszowski, Warszawa 1988; Łukasiewicz D. (2011), *Analiza i egzystencja w ujęciu Tadeusza Czeżowskiego i Mariana Przełęckiego*, "Analiza i Egzystencja" 15, s. 11-25 https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Analiza_i_Egzystencja/Analiza_i_Egzystencja-r2011-t15/Analiza_i_Egzystencja-r2011-t15-s11-25/Analiza_i_Egzystencja-r2011-t15-s11-25.pdf; Maciaszek J. (2016), *Przyczynowa teoria metafory na tle filozofii Donalda Davidsona*, "Studia Semiotyczne" 30 (1), s. 43-70 <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-681c0a8d-ac96-48da-8c68-0aa8179e989b>

Nowaczyk A. (2000), *Dosłowność, metafora i nonsens w filozofii*, [w:] J. Pelc (red.) *Język współczesnej humanistyki*, BMS, Warszawa 2000, s. 207 – 222. <http://www.filozof.uni.lodz.pl/prac/an/teksty/04.Dos%C5%82owno%C5%9B%C4%87%20%20metafora%20i%20nonsens%20w%20filozofii.pdf>; Przełęcki M. (1996), *Poza granicami nauki*, Warszawa: Polskie Towarzystwo Semiotyczne

Tokarz M. (2000), *Podstawowe założenia teorii metafory Lakoffa i Johnsona*, "Nowa Krytyka" 11, 253-261 https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Nowa_Krytyka/Nowa_Krytyka-r2000-t11/Nowa_Krytyka-r2000-t11-s253-261/Nowa_Krytyka-r2000-t11-s253-261.pdf; Woleński J. (1996), *Sens i nonsens w filozofii*, [w:] tenże, *W stronę logiki*, Kraków: Aureus, s. 342–353.

Ad. 8: H. Elzenberg, *Przeżycia związane z przyrodą*, w: tegoż, *Pisma estetyczne*, s. 147-160, Lublin 1999; H. Elzenberg *Kłopot z istnieniem: aforyzmy z porządku czasu*, s. 165-167, Kraków 1994; W. Tyburski, *Ekoestetyka*, w: tegoż *Dyscypliny humanistyczne i ekologia*, s. 171-220.

Ad. 9: Immanuel Kant, *Idea powszechnej historii w aspekcie kosmopolitycznym*, przeł. M. Żelazny, różne wydania; Immanuel Kant, *Odpowiedź na pytanie, czym jest Oświecenie?*, przeł. T. Kupś, różne wydania; Adam Smith, *Badania Nad Naturą i Przyczynami Bogactwa Narodów*, t. II, ks. IV, rozdz. II, przeł. A. Prejbisz, Warszawa 2007; G. W. Hegel, *Wykłady z filozofii dziejów*, Tom I, wstęp, przeł. J. Grabowski, A. Landman, Warszawa 1958; Zbigniew Kuderowicz, *Filozofia Dziejów*, Warszawa 1983.

Ad. 10: Platon, *Obrona Sokratesa* (różne wydania); Platon, *Uczta* (różne wydania); Platon, *Fedon* (różne wydania); P. Hadot, *Postać Sokratesa*, w: P. Hadot, *Filozofia jako ćwiczenie duchowe*, przeł. P. Domański, Warszawa 2003, s. 97-140 lub P. Hadot, *Czym jest filozofia starożytna*, przeł. P. Domański, Warszawa 2000, s. 49-82; J. Domański, *Scholastyczne i humanistyczne pojęcie filozofii*, Kęty 2005, s. 50-63; W. Guthrie, *Sokrates*, przeł. K. Łapiński, S. Żuławski, Warszawa 2000.

Ad. 11: Adorno T., Horkheimer M., *Dialektyka oświecenia*, tłum. M. Łukaszewicz. Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1994, rozdział „Żywioty antysemityzmu. Granice oświecenia”; Agamben, *Homo Sacer*, część III, Pruszyński i S-ka, Warszawa 2008; Arendt, *O przemocy. Nieposłuszeństwo obywatelskie*, Aletheia, Warszawa 1999; Barradori G., *Filozofia w czasach terroru*, tłum. A. Karalus i inni, WAIp, Warszawa 2008; Foucault M., *Rządomyślność w: Filozofia, historia, polityka. Wybór pism*, tłum. D. Leszczyński, L. Rasiński, PWN, Warszawa-Wrocław 2000; Hobbes Th., *Lewiatan*, ks. XVI-XXI (każde wydanie); Kant I., *O porządku. Do wiecznego pokoju*, tłum. M. Żelazny, Wydawnictwo COMER, Toruń 1995; Lazari-Pawłowska I., *Gandhi*, Warszawa 1967.; Machiavelli N., *Książę* (każde wydanie); Mouffe Ch., *Polityczność*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2008, s. 50-106; Schmitt C., *Pojęcie polityczności w: Teologia polityczna i inne pisma*; Aletheia 2012, s. 245-315; Sorel G., *Rozważania o przemocy*, tłum. M. J. Mosakowski, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, 2014, rozdział VI; Tomasz z Akwinu, *Zagadnienie 40, O wojnie* w: *Suma teologiczna*, tłum. A. Głazewski, Londyn 1967 (lub każde inne wydanie); Žižek S., *Przemoc. Sześć spojrzeń z ukosa*, tłum. A. Górny. Wydawnictwo Muza, 2010.